

TOBIÁŠ LOLNESS, ŽIVOT VE VĚTVÍCH

TIMOTHÉE DE FOMBELLE (FOMBELLE, Timothée de. *Tobiáš Lolness*. Ilustroval François PLACE. Praha: Baobab, 2009. ISBN 978-80-87060-22-3.)

čtenářská dílna

- *Jaká jsou vaše očekávání od knihy? Jaké představy ve vás vzbuzuje její název?*
- *Zavřete oči a představte si krásný vzrostlý strom. Vzpomínejte, jestli jste někdy zkoušeli vylézt na strom a jaké jste u toho měli pocity. Otevřete oči.*
- *Nakreslete hodně rozvětvený strom.*
- *V jedné z horních větví nakreslete tečku – to je Tobiáš:*

Úspěšnou knihu vydalo poprvé ve Francii nakladatelství Gallimard a získala mimořádný čtenářský ohlas a mnohá ocenění, například nejvýznamnější cenu v oblasti literatury pro děti cenu Hanse Christiana Andersena. Tobiášův lid žije ve stromě a nejvyšší jedinci neměří víc než dva milimetry... Proti malému Tobiášovi a jeho rodině však stojí celý jeho národ, a tak musí hlavní hrdina prchat... Když si přečtete Tobiáše Lolnesse, už se vždy budete dívat na stromy jinýma očima. <https://www.databazeknih.cz/knihy/tobias-lolness-tobias-lolness-i-zivot-ve-vetvich-21878>

- *Zkusíme pochopit, proč se celý národ postavil proti Tobiášově rodině.*

Otcův hlas znovu naplnil sál.

„Tak jsem se zase pustil do práce. Brzy mi došlo, že jsem objevil, kudy to stoupá, než to začne stékat dolů. Mezi jádrem stromu a lýkem, říká se tomu běl, stoupá surová míza. Tam je veškerá energie stromu. Život stromu. Následně je proměněna listy, vzduchem, světlem a sestupuje ve formě té jiné mízy, co stéká pod kůrou. Ale počátek je v té stoupající, surové míze, co jsem právě objevil v srdci stromu.“

Publikum začalo trochu víc chápat, kam tím míří. Tatínek se vrátil k výkladu. Dobře vážil každou větu.

„Mým jediným cílem je dokázat, že strom je živý. Že míza je jeho krev. A my že jsme dočasní obyvatelé tohoto živého světa. Víte, že všechny mé výzkumy mají tento cíl. Kdybych dokázal předvést, jakou energii obsahuje míza, mohl bych dojít ke svému cíli... Vymyslel jsem tedy malý mechanismus, který stejně jako list na stromě využívá surovou mízu k výrobě energie. Je to velice jednoduchý přístroj, schovaný v malé černé krabičce. Abych ji vyrobil, stačilo prostě jen pozorovat pupen, list... Upevnil jsem tu magickou skříňku na Stínčina¹ záda spolu se soudkem surové mízy a napojil na její nožičky. To je všechno. Stínka začala chodit.“

Cítil jsem, že diváci jsou trochu zklamaní. Profesor stále ještě nevysvětlil skutečné tajemství svého vynálezu. Matčina ruka začala být v té mé nervózní, studená a vlhká. Teď si myslím, že maminka už věděla, co se stane. Tatínek se znovu ujal slova:

„Tento týden za mnou přišly stovky lidí. Všichni mi chtěli předvést, jak je možné využít mého vynálezu. Všichni věděli, odkud fouká vítr, někdy byli dokonce upřímní. Mluvili se mnou o způsobu,

¹ Stínka – zmenšený model berušky, který Tobiáš vyrobil, když byl malý. Šlo o kousek dřeva se šesti nohama.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marcela Svejková.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.

Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).

jak rychleji upéct chleba, jak rychleji cestovat, jak dělat teplo, jak ohřívat, chladit, jak řezat, hloubit, převážet, komunikovat, mísit, a dokonce jak myslet. Stínčina metoda by mohla změnit život.“

Dav zatleskal. Ano, Stínčina metoda změní jejich život. Byli připraveni nosit mého otce na ramenou.

Ale otec pokračoval: „Jediná potíž je v tom, že mám rád život, jak je, a nijak zvlášť se mi nechce ho měnit. Jediná potíž je v tom, že chci jenom dokázat, že strom je živý. Copak můžu dát všem lidem surovou mízu a nechat je vyrábět stroje, co budou skládat noviny na čtyřikrát nebo přemýšlet bez námahy?“

Lidé nehnuli brvou. Vzduch ztěžkl. Tatínek zbledl jako křída. Bylo cítit, že teď řekne to podstatné.

„Včera jsem mluvil se svou ženou. Rozhodl jsem se, že neprozradím, jak černá krabička funguje. Myslím, že surová míza patří našemu stromu. Myslím, že strom žije díky ní. Použit jeho krev by znamenalo uvést svět v nebezpečí. Každý se může pokusit objevit to, co já. Nebudu nikomu bránit, aby se sám pokusil odhalit Stínčino tajemství. Opakuji, že stačí dobře se dívat na květ nebo pupen, abyste pochopili, jak to funguje. Ale raději k tomu nic víc neřeknu, aby se i syn mého syna jednou mohl sehnout ke květu nebo k pupenu. (s. 65–67)

- *Tipneme si, čím se zabýval Tobiášův tatínek?*
- *Dozvěděli jsme se z ukázky něco o Tobiášovi a jeho mamince?*
- *A o ostatních lidech, kteří na stromě žili?*
- *Znovu si přečtěte dva tučně zvýrazněné texty a srovnajte, o co šlo tatínkovi, o co ostatním?*

Srovnajme s ukázkou ze stejnojmenné rozhlasové hry:

<https://www.youtube.com/watch?v=OPhJvhMDiTc>

- *Co jsme se dozvěděli nového?*
- *Jaký má profesor Lolness vztah ke stromu?*
- *Čím se odlišuje od jeho ostatních obyvatel?*

Naše dojmy z knihy si shrneme formou metody tzv. pětilístku: 1. řádka: jednoslovný námět, nejlépe podstatné jméno, 2. řádka: dvouslovná charakteristika námětu – jaký je?, dvě přídavná jména, 3. řádka: tři slovesa – co dělá námět?, 4. řádka: věta o čtyřech slovech, která se vztahuje k námětu, 5. řádka: jednoslovné synonymum námětu.

Rozdělte se do čtyř skupin, učitel vám rozdá nastříhaný článek:

<https://www.respekt.cz/tydenik/2018/45/i-vy-muzete-zachranit-planetu>

- *Zatrhávejte klíčová slova.*
- *Najděte jedno varování.*
- *Formulujte jednu výzvu.*
- *Najděte společné motivy s vyprávěním o vynálezu Tobiášova tatínka.*
- *Po 5 až 10 minutách práce sdílíme nahlas v moderované diskuzi s ostatními skupinami.*

Vrátíme se k obrázku stromu a dopíšeme k němu / do koruny slova, která pro nás jsou teď ve spojení se stromem a s Tobiášovým příběhem důležitá. Sdílíme se sousedem s lavicí, pak dobrovolníci před třídou.

Na závěr každý napíše jednou větou, co si z lekce odnesl. Postupně přečteme nahlas.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marcela Svejková.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.

Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).